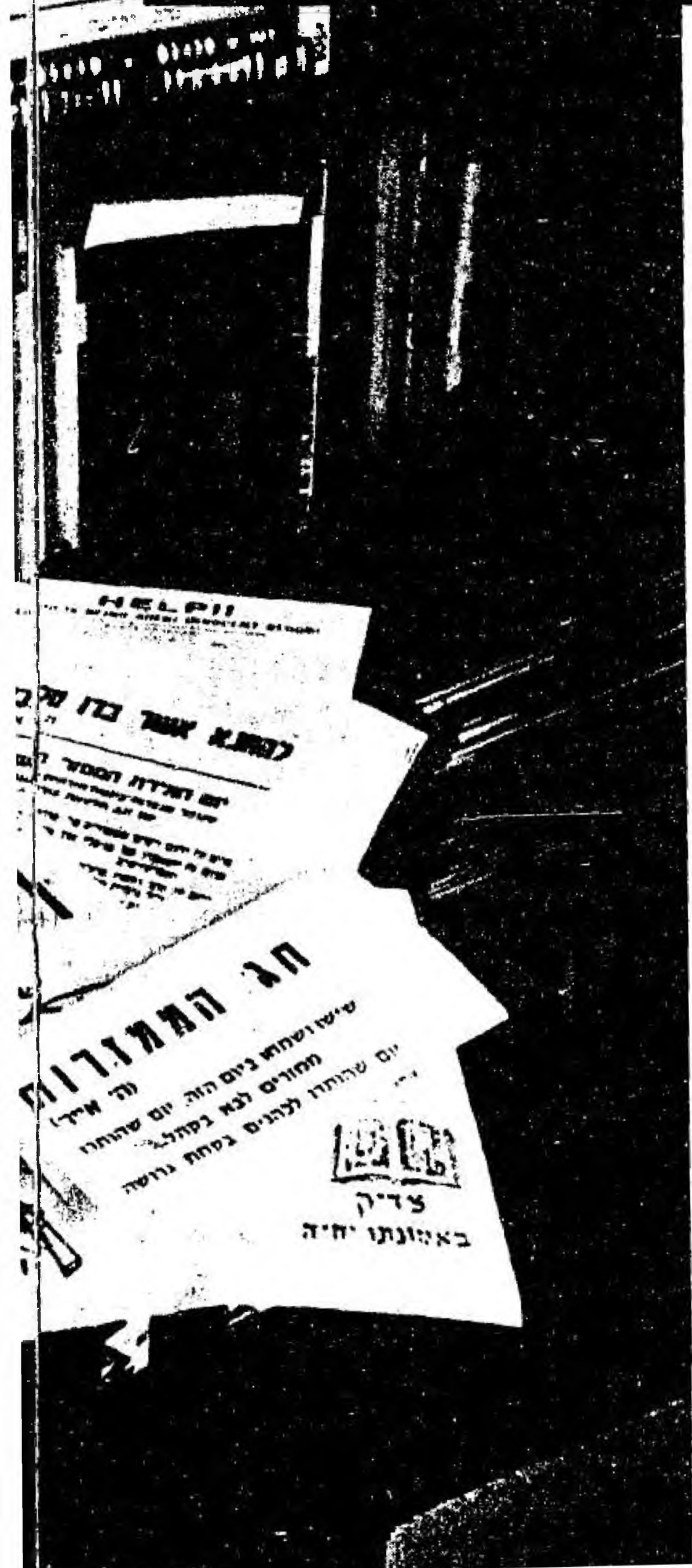




לאחר שריפת התחנות באה שריפת בית כנסת.



הסופר חיים באר: הם גורמים לחילוניים להתבטל במניהם.

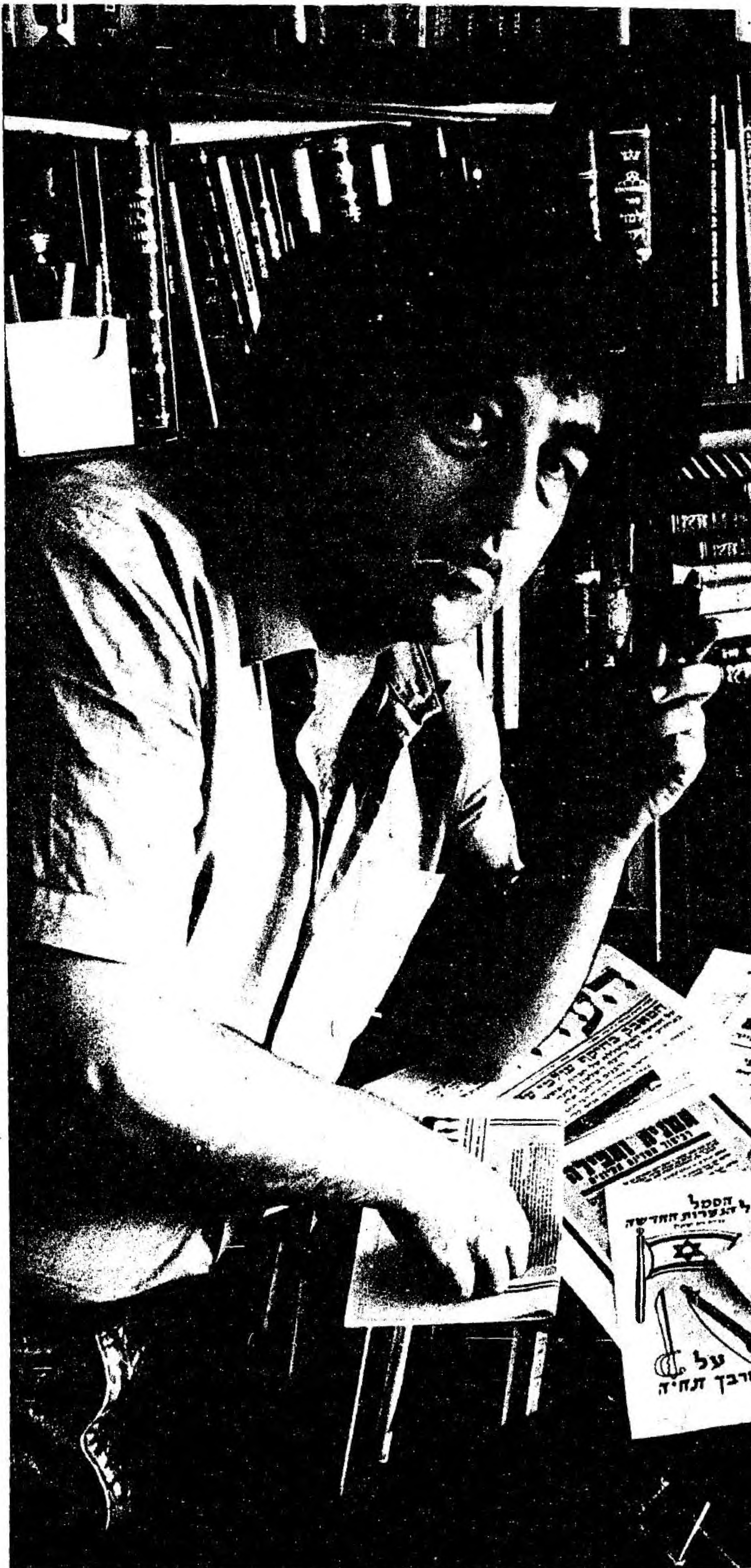
פסימוי. ההדברות בין
שני המחנות צריכה
להיות פרגמטית. אין
סיבוי לפשרות
אידיאולוגיות. לחרדים
אין כל כבוד לחילוני
ולדעותיו זהם חיים
בתחושה של המיעוט
המגן על העם היהודי.
לצורך המשחק הנוכחי
- היהודי החילוני הוא
עמלק.

„התהום הפעורה בין
חילוניים לדתיים
נובעת מכך שהחרדים
יודעים מזה הם רוצים”
- הסופר חיים באר,
חוקר המחנה החרדי,

קה

האש

מאת שרי בתייעקב
צילומים: ראובן קסטרו



א ה, הגוף הגוף ותאוותיו העכורות; אח, בית הכלא הגשמי של הנשמה, קן הפת" יונות הנבוה. על המתח הזר כל כך לאיש החילוני, בין הגשמיות וההתפרקות ממנה, חשבתי שאני עומדת לשוחח עם הסופר חובש הכיפה היים באר ("נוצות"), בן ירושלים, ששורשיו בישוב הישן. אבל השיחה עוסקת בסופו של דבר במניעים רוחניים טהורים יותר ופחות, בתככים הפוליטיים במחנה החרדי ונטורי קרתא, ובתפקודה הציני של "אגודת ישראל" כמלחמה לטוהר. חיים באר אומר שה"אגודה" משתמשת באופן ציני במדינת ישראל, מתייחסת אליה כמו לכספומט, וכי פניה האמיתיים התגלו כשנסרכה אחרי המחנה החרדי בפרשת תמונות העירום בתחנות האוטובוסים. האידיאולוגיה של "אגודת ישראל" רומה לאידיאולוגיה הבלתי ציונית של החרדים, אלא שדרכם להסוות זאת מסיבות פראגמטיות. ויש אולי, כך משתמע מדבריו, מן הצדק הפיוטי שנפגעי השריפות אינם אנשי העדה החרדית, אלא האגוראים. כי מי יעז לחרור למעוזיהם של ה"זכרות", הלא הם הקנאים, הנקראים כך על שום חלוקיהם המפוספסים? ומדוע מיעטנו לרבר על מלחמת החרד בתאוה המאיימת על עמידתו המאוונת מול בורא העולם? אולי משום שהיצרים הלכו לאיבוד, ואולי להיפך, משום שבאו על סיפוקם בתוך ים השנאה הבווער של החרדים כלפי החילוניים. כי החילונים זהים בעיניהם לחלוטין לעמלק שאין לחוס עליו, בטח לא על תחנוניו הטמאות. ואין רחמים בליבם.

חיים באר, חוקר המחנה החרדי, אוסף את כתביו, כולש אחר אורחותיו באמצעות ידידים משותפים. הוא מקיים רשת מודיעין קטנה משל עצמו עם קרובי משפחתו הרחוקים מצד אמו שנולדה שם. מקום המפגש נבחר בקפידה כיוון שאי אפשר להיפגש עם מודיעין, לא בבתים פרטיים ולא בבתי כנסת, מחמת עינא בישא. במשך שנים אחרות התקיימו הפגישות בחנות הירושלמית לספרים ולרהיטים משומשים "יד שניה" שהיתה ממוקמת ברחוב שבטי ישראל, בתפר שבין היישוב החרדי והחילוני. באחת הפעמים, כשניהל שיחה עם איש הקשר שלו בין רהיטים סרוקים ומתקלפים לחרדי ילדים, קלטה עינם איש פלג חרדי מתנגד. באר נבהל, אבל בן שיחו הרגיעו ואמר: "תביט מה הוא קורא". המתנגד קרא ספר בענייני מין. "אז מה יהיה עכשיו?", שאל באר, ויריוו השיבו: "לא כלום, יש פה מאזן אימה". כאילו היה מדובר בעימות בין מעצמות גרעיניות.

מקצת מחקירותיו של חיים באר יופיעו ברומן שהוא כותב היום. באופן פאראדוקסאלי עולה מדבריו חיבה למחנה הקנאי. מחנה שאמנם הוא פגעירע אבל ישר, אותנטי. כל קלפיו פרושים על השולחן. מיעוט נבדל חרור תחושה שהיא מגלומנית בעיני החילוני, אך תמימת־דרך בעיני החרד: תחושת הקומץ המגן נואשות על שארית הפליטה היהודית האמיתית מפני כוחות הטומאה מעכבי ביאת המשיח. ובכל זאת, זועם חיים באר על החרדים שרווקא בארץ־ישראל הולוכו באופן אנסורדי את ההיסטוריה היהודית כך שהיא תוכתם במראות מעוררי פלצות של שריפת בתי כנסת. הוא אומר שהחרדים חסרי כבוד לאיש החילוני וזכותו לאושר, ובכך מכרסמים בסטטוס קוו שיהיה נוטה לטובתם. בכל משאומתן הם מקפידים, לא בלי עורמה, להעמיד מולם את החילוניים למן ימי בן־גוריון, כאשמים. הם גורמים לחילוניים להתבטל בפניהם בהכרת עוון של יהודים פגומים. הם אפילו לא נרתעים להטיף לנשיא הרצוג: "האם כך יאה לכנו של רב לנהוג? הלוא אביו עליו השלום יתהפך בקברו", וכיוצא באלה.

– מהי הדינמיקה האידיאולוגית המפעילה את המחנה החרדי, וכיצד מתערבבת האידיאולוגיה עם מניעים פוליטיים פנימיים של המחנה? מה המניע הטוהר ומה הם נספחיו המוציאים את אנשי המחנה הזה מחוץ לבתיהם עם מיכלי ריסוס הצבע השחור באמצע הלילה?

באר: היהדות החרדית בישראל נחלקת לשניים: חלקה אנטי־ציונית – מהעדה החרדית ועד נטורי קרתא, וחלקה אי־ציונית – אגודת ישראל. הקבוצה האנטי־ציונית רואה במדינת ישראל מרד במלכות אלוהים, ובתנועה הציונית את זרע עמלק. עליכך יש תעודות. בבטאון העדה החרדית "הערה", למשל, נדפסו הדברים הבאים: "בכל דור ודור עמלק לובש (המשך בעמוד הבא)

קצנלבווייגן, רבה של הישיבה "תורה ויראה". המתבדלים רוצים להוכיח שהעדה החרדית הסתאבה. להצדקת טענתם הם מצביעים עליך שהעדה החרדית נותנת את הכשר הבר"ץ (בית-דין צדק) בין השאר גם למוצרי "תנובה", והולכת בכך עם הרבנות הראשית. עליך לדעת כי תעודת הכשר הבר"ץ היא מסמך מבוקש, שמכניס כספים לעדה; משום שמבקש ההכשר לא רק מחוייב לקיים את מצוות ההלכה (בין השאר להיוהר מחילול שבת) אלא שהוא חייב גם להעסיק משגיחי כשרות מטעם העדה החרדית תמורת שכר. זהו מכשיר כלכלי אדיר. כאשר נותנת העדה את ההכשר ל"תנובה", עליה להעלים עין מחילול שבת המתרחש אולי באחת ממחלבותיה אי-שם. כל טענה של פלג המתבדלים כלפי המימסד, מדרבנת את המימסד להוכיח את קיצוניותו. וכך התעורר אורי בלוי בחורף האחרון לבסס על תילה את עדת "נטורי קרתא", כשהיה עליו להקים קבוצה מיליטנטית כדי להוכיח לאופוזיציה את קיצוניותו.

שתי הקבוצות מתכתשות בדרכים מוזרות. שתיהן תולות ברחוב כרוזים בשבח הצניעות, או בגנות חילול השבת וכדומה, נושאים שעליהם מסכימים שני הצדדים, ואז עוברים בחשאי שני הצדדים עם סכין גילוח או צבע ומוחקים את החתימה. שני המחנות מוציאים לאור עיתונים: "משמרת חומתנו" של המימסדיים, ו"החומה" של האופוזיציה. המלחמה בדוגמניות המעורטלות, למשל, לא החלה אתמול אלא לפני שלוש שנים בדיוק, בקול קורא שיצא מן "החומה" בזה הלשון: "צרה חדשה. לאחרונה הוקמו על ידי חברת פרסומים תחנות אוטובוסים מפוארים כשרופן אחת מועדת לפרסומים מוארים, וכנאה לגוי נבל, כל פרסומיהם משולבים בתמונות תועבה רחמנא ליצלן. עלינו להילחם בתופעה חדשנית והרסנית זו בכל תוקף." בעקבות הכרזת המלחמה הזאת של האופוזיציה, חייב היה אורי בלוי להראות כוחו אף הוא. עליו לבסס את מעמדו תחת צל אביו. ואם תשאלו אם

(המשך בעמוד 32)

גם אם האדמו"ר מסאטמר יהיה ראש ממשלה, והרב וייס (רב העדה החרדית בירושלים) שר הביטחון, הם לא יכירו במדינה. כי אין לקחת את השלטון לידיים עד בוא המשיח.

נושא אחר במאבק נגד המדינה וגילוייה. אם יבוא משהו ויציץ לוותר להם בנקודה זו כדי להרגיע את הרוחות, יסתבר לו שהאמין לשווא. החרדים לא יכירו במדינת ישראל גם אם תהפוך למדינת הלכה. וכבר אמר על כך מזכיר העדה החרדית יוסף שיינברגר, בעתון "ערב שבת", כי גם אם האדמו"ר מסאטמר יהיה ראש ממשלה, והרב וייס (רב העדה החרדית בירושלים) שר הביטחון, הם לא יכירו במדינה זו אלא ימשיכו לחכות למשיח. יפנו לאחת מאומות העולם ויפקידו בידיהם את מפתחות המדינה. כי אין לקחת את השלטון לידיים עד בוא המשיח. כאן אני חייב להעיר הערת סוגריים. צחוק הגורל הוא שהרב יואל טייטלבוים ניצל מברגן בלון בזכות היוזמה הציונית של קסטנר.

- אבל רמזת על תככים בתוך העדה החרדית המורכבים את היציאה לרחובות.

באר: נכון, גם "נטורי קרתא" מפולגים בתוך עצמם בין מימסד לאופוזיציה. המאבק בין הפלגים מתסיס את המלחמה בחילונים. אחרי מותו של מנהיגם עמרם בלוי, שהעדה החרדית לא ראתה בעין יפה את נישואיו לגיורת, הם התפלגו לשני מחנות: הפלג המימסדי ואורי בלוי בראשו, שקיבל את מרות העדה החרדית, והפלג המתברל, בראשות ר' חיים

(המשך מהעמוד הקודם)

צורה ופושט צורה. ועמלק של דורנו שמצוי בארץ הקודש הוא באותם מומרים להכעיס הכותבים ומפספטים בז'רגון עברי. זהו שלטון הרשע אשר לו מוסרות שמד, ויש לו מסגרת טומאה הקרוי צנא". החרדים הקיצוניים רואים בציונים את בני הנצרות החדשה. וכבר מראה לי כרוז מאוייר בילדותיות שנושאו עבודה זרה ציונית, ועליו סמלים: דגל, הרב ורובה. הציונות, נאמר בכרוז, היא הממזר השני. הראשון הוא ישו. הכרוז הופץ לקראת יום העצמאות, "החג אשר ברו מליכם".

מדינת ישראל נתפסת כמחנה החרדי כאי-ציות לשלוש השבועות המוזכרות במסכת כתובות. שתיים שהשביע אלוהים את ישראל, ואחת - את אומות העולם. את ישראל השביע לא לרחוק את הקץ (לא לעלות בחומה, כלומר לא להקים מדינה), ולא למרוד באומות העולם. את אומות העולם השביע לא לפגוע בישראל יתר על המידה. החרדים טוענים לקיומה של תלות בין שתי השבועות. כל זמן שישראל מקיימים את שבועותיהם, אין אומות העולם פוגעים בהם. כיוון שהפרו, והחלו לעלות בחומה - כלומר לעלות לישראל במאורגן - נפטרו גם אומות העולם משבועת אלוהים. האדמו"ר הקודם מסאטמר, ר' יואל טייטלבוים, כתב בספרו "ויואל משה" כי מבחינה הלכתית - אחרית הציונות לשואה. בעצם היה על אלוהים לכלות את כולם בגלל הפרת השבועות, אך הוא הרי נשבע שלא לכלות את זרע אברהם, וכך הותיר מעט ממעט. מכאן מובן, איזו מידת אחריות נושאים החרדים על עצמם לפי תפיסתם. הם רואים עצמם כיהודים האחרונים.

- אתה נשמע כמי שמחבר כתב הגנה למעשי החרדים.

באר: איני מגן. קל לצחוק ולגנות. אבל טעות להאבק בהם בלי להבין את מניעיהם. על הבסיס האיריאולוגי הנוקשה נבנים גם מניעים פחות טהורים, ועוד אגיע לכך.

- כלומר, יש בסיס לדעתך לטענה שצביעת התחנות ושריפתן הן אמתלה למלחמה שמעבר ליסורי היצר המידיים?

באר: התחנות הן רק סימפטום. בכל פעם ניבחר

והישר בוכה

שר הפנים, יצחק פרץ, הוציא מטפת לבנה מכיס מעילו השחור, וניגב את דמעותיו. אחר-כך ביקש סליחה, סובב את ראשו ונכה כמו ילד. "אני לא יכול לדבר על זה", מילמל. אחד העוזרים רץ להביא כוס מים, פתח קצת את החלון. השר חיזר מאד, פניו שטופי-דמעות, ידיו רועדות. אווירה של אבל כבד שזרדת בלשכתו מאז נודע להם על שריפת בית-הכנסת והשחתת ספרי קודש. מדברים בלחש, הראש מורכן, דואגים לשלומו של הרב. מה עושים אם הוא יתעלף?

והרב בוכה כל הזמן. מדי פעם הוא מורש למנוחה של דקות, שואף אוויר, מחפש מקום יבש במטפת. הדמעות זולגות לו על זקנו, עיניו אדומות. באותה שעה גואם ראש הממשלה בכנסת על הצורך בסובלנות. "אני לא יכול להשתתף בדיון הזה", אומר השר פרץ, "לא אחזיק מעמד. לא, אל תשאלו אותי על שריפת בית-הכנסת וספרי הקודש. תעשי לי טובה, אל תדברי על זה. הכאב הוא נורא. אי-אפשר. שיהודים יעשו את שעשו הגרועים שבגויים?"

- מה הצית את האש?

"בשבילנו לראות תמונת ענק של נערה במינימום לבוש, בתנוחה לא אסתטית, ועוד בכניסה לבני-ברק, זה כמו לראות צלב קרס מצויד על בתינו. זו אותה פגיעה. אבל לדעתי לא זה הצית את האש בתחנות האוטובוס. הצתת התחנות היא פרובוקציה של קיצונים שלא באו מן המחנה הדתי. אני אומר לאנשים שלי כל הזמן: 'אתם תראו, עוד יוכיחו שהמציתים לא באו מן הציבור החרדי'."



השר יצחק פרץ: אני אומר לאנשים שלי כל הזמן 'אתם תראו, עוד יוכיחו שהמציתים לא באו מן הציבור החרדי'.

- יש טענה שהמאבק בין ש"ס לאגודת-ישראל על קולו של הבוחר החרדי תורם להתגברות האלימות. כל מפלגה נכנסה להוכיח שהיא שומרת חזק יותר על ערכי היהדות.

"שטויות. תראי לי איך זה בא לביטוי בשטח. הרי אני יצאתי מעל כל בימה אפשרית כנגד האלימות, כולל אפילו ריסוס התחנות, למדות שאני יכול להבין את אלה שעשו את זה."

- מה דעתך על ת"כ פורוש שאיים לרסס בעצמו את התמונות בתחנות?

"אני נגד ריסוס תמונות."

- מה הלאה?

"המצב מסוכן, מסוכן מאד. אם הכדור הזה לא ייעצר, הדברים יגיעו לכך שלאיש לא תהיה שליטה על המצב, והמשטרה לא תוכל לטפל בדברים. עד העת האחרונה הקיפה התסיסה בציבור החרדי רק מיעוט קיצוני. היום היא מקיפה ציבור רחב ביותר. לדברים האלה יש דינמיקה שקשה לעצור אותה. זה אמור לגבי שני המחנות."

יעל פז-מלמד

- תמיד נעשו בארץ דברים בניגוד להשקפתכם. מדוע דווקא עכשיו הוצתה האש?

"יש פה הצטברות. בעת האחרונה נשברו כלי-כך הרבה דברים בסטטוס-קוו, שאנחנו איננו יכולים להשלים עם כך. זה לא רק תמונות התועבה. זה קולנוע 'היכל' בפתח-תקוה, הרכבל בחיפה, מפגשי תלמידים יהודים וערבים בעידוד משרד החינוך, ועוד ועוד. יש רמיסה של ערכי היהדות בראש חוצות ואנחנו, הציבור החרדי, מפחדים שזה יביא את החורבן. כן, בהחלט יש פה אלמנט של פחד וחרדה. כך באו כל החורבנות על העם היושב בארץ."

- כשאתה מבקש למנוע מפגשי יהודים וערבים, אתה פוגע באמונה חזקה של ציבור חילוני מסויים המתנגד לגזענות. מדוע אמונתך חזקה יותר משל?

"מה הקשר לגזענות? אני רק מבקש שלא יקחו את ילדינו הרכים להפגש עם ערבים. הרי כולנו יודעים לאן כל זך מוביל. לאן? לריבוי נישואי התערובת. זה הרי עלול להביא עלינו חורבן. חוכתנו להלחם כנגד זה."

קו האש

(המשך מעמוד 8)

היו מבצעים את אותם המעשים גם בלונדון או בניו יורק, או מדוע אינם נוהגים על פי הכלל דינא דמלכותא דינא – ישיבו לך שהכלל נוהג רק תחת שלטון הגויים. בימי המנדט לא היו מגיבים כך, ומקבלים את הדין. זוהי תיסבוכת דיאלקטית. יהודי לשיטתם לא יכול לשלוט באחיו אלא על פי חוקי תורה. כשהגוי שולט, חייב היהודי להישמע להוראותיו. כלומר, לצורך המשחק הנוכחי היהודי החילוני, ולא הגוי, הפך להיות עמלק. שכן החילוני איננו יהודי בעיניהם, ואין מקיימים בו דין יהודי בכל הקשור במכות ופרעות. הם באמת לכודים בתוך דיאלקטיקה מוזרה.

מה מקום "אגודת ישראל" בסבך, מדוע היא נשרכת אחרי העדה החרדית?

באר: החרדים אומרים בגלוי ובצורה בוטה מה שבצעם חושבים אנשי ה"אגודה" ואינם אומרים, ועליכן אין ברירה במבחן כזה ל"אגודה" אלא להצטרף. למעשה, "אגודת ישראל" היתה רוצה שקט שיאפשר לה למשוך הלאה כספים מהמדינה הציונית, כדי להמשיך לכנות בכסף את עולם התורה שלהם שהוא כוחם. אלא שמנחם פורוש חייב להצטרף למאבק הקיצוניים פן יוקיעו אותו כנרפה. בקום המדינה היו באנשי "אגודת ישראל" כאלה אשר ניסו להשלים עם קיומה, ואפילו הניפו את דגל ישראל ביום העצמאות. אחר כך חרלו. התהלכה שמועה שאיש אגודה מסויים נשאל מדוע הפסיק לתלות את הדגל, והוא השיב: "כשילד נולד חוגגים ושמיחים. כעבור שנה מסתבר שהילד מפגר. אתה חי ומשלים עם זה, אך אינך חוגג יותר".

"אגודת ישראל" מתפתחת מגמה ברורה מאוד: האידיאולוגיה מיטשטשת. האגודאים וודעים עשן. הם מפתחים טכניקה של שותפות אדיהוק, כשמטרתם הראשונה במעלה היא להוציא כסף מן המדינה. הם נוהרים לא לכתוב את דעתם על המדינה, אבל האמת מתגלה, למשל בספר הדרכה למורות של "בית יעקב" – "התקופה ובעיותיה" מאת הרב אברהם וולף – "המדינה הינה מקור בכפי בלבד אך יש צורך להיזהר שלא לקבל השפעה ממנהיגיה ושיטתם". כך כתוב שם שחור על גבי לבן. גם ישעיהו אהרון רותר, אידיאולוג בכיר של "אגודת ישראל", פונה למנהיגי ישראל בקובץ מאמרים על בעיות השעה ואומר להם כי התנועה הציונית היא "הכרזת מלחמה על השם ותורתו ומחובתנו להשיב מלחמה שעה רי להעמיד דת על תילה... סוד קיומנו הוא תורתנו הקדושה. אין אנו זקוקים למולדת כדי להחזיק את עצמנו. במדבר קיבלנו אותה ובמדבר נקיים אותה". ובבטאון צעירי אגודת ישראל "דגלנו" הוא כותב: "הכנסת צריך למלאות עפעפנו מים". מובן שהוא מסייג את סלירתו משליחי דרבנן, חברי הכנסת של ה"אגודה", הנמצאים שם. להציל מה שניתן להציל". פשר הנוסח הזה הוא שיש לנצל את המדינה באופן ציני.

– האם נקיים וחרדים ונטורי קרתא משימוש ציני במדינה?

באר: לא לגמרי, אך באופן אחר. הם חייבים למשל למלא את קופותיהם. כיוון שאינם יכולים להוכיח את גדולתם בתורה – ככל פעם עליהם לייבא מנהיג גדול בתורה מבחוץ (רובם הראשי, הרב וייס, הובא ממצ'סטר) – הם מוכיחים שיכולתם גדולה לפחות בקנאות. בגללה כניכול אינם מתפנים די לתורה. הם הרי בקו החזית, קו האש. וכך הם מתמחים בהתנגשויות עם המשטרה ובניצולן. זה ממלא את הקופות שלהם. הם אינם בוחלים בשום אמצעי. ובאר מציג לי תמונות מחפירות שהם מפיעים בעולם בהן נראה מצד אחד שוטר יהודי מושך בזקנו של חרד, ולצידם מודבקת תמונה מן העבר של איש גסטפו מתעלל ביהודי. המיתולוגיה מספרת לי כי ביום שישי הם מזמינים צלם עיתונות ירושלמי, חילוני כמובן, לצלם הפגנה לפי מחירון: תמורת תמונה של שוטר מושך בזקן – ישלמו לו 200 דולר. תמונת שוטר מושך בפיאות – 300 דולר.

מסע השחתת כרזות התועבה המתגרות בתחנות האוטובוסים עוזר לחרדים גם בגיבוש צוות. כן, וקיים

כאן גם היצר. סף הגירוי של החרדי נמוך, ומה שמשאיר חילוני שווה נפש – מוציא אותו משיווי משקלם ועלול לגרום לו לשחת זרע ארצה, כלומר לאונן. הם עלולים למאוס בנשותיהם, בראותם אישה כה יפה שרדיה כמגדלות וכשרה נאה. נשותיהם כבר עברו לידות אחדות. אצלם האשה מצווה על צניעות. עליה לשבת בכיתה לבל תכשיל בני אדם. אשה מקושטת בעיניהם היא כבר בגדר זונה. שנים לקח לחרדים לדכא את רצון הנשים הנשואות לחבוש פיאות נכריות (מעל ראשיהן המגולחים, כתחליף למטפחת) משום שגם הפיאות נראו בעיניהם כמעוררות את היצר.

וישנם גורמים נוספים לתסיסה, כמו הקיץ והחום. חילוני שיצא לשמש בנגדים שחורים ישתגע כעבור חצי שעה. החרדים אוסרים על עצמם נסיעות נופש לאתרי הרחצה, כגון לעין גדי, כי המקום מלא תערובות כדבריהם, כלומר גברים ונשים טובלים בצוותא. אפילו לטיול סתם במערת הנטיפים כבר אינם נוסעים כי הרשמקול משמיע שם דברי מינות על היווצרות העולם וגילו. כל אלה גורמים להם לחפש עילה למהומה, וכאשר עוסקים בניתוחי מתים מתעוררים גם יצרים אפלים. וכך בשנים האחרונות נסגרו החומות הרמטיות. אין בא אף יש יוצא. כמו וינגייט בשעתו, שנקט בשיטה של "הוציאה מן הגדר", באמונה שההתקפה היא ההגנה הטובה ביותר, כך גם החרדים שקנו לעצמם נסיון ביציאות מאורגנות להפגנותיהם בטבריה, בבית שערים, ובעיר דוד. היום הם מאוד בטוחים בעצמם.

ח דבריו עולה שנסיון ההידברות בין דתיים וחילוניים שנעשה בבית הנשיא הוא פארכה גמורה.

באר: כנראה שכן, אך אני רוצה להיות זהיר. לדעתי אין אפשרות להידברות כי במחנה החרדי אין הם נכונים להתפשר. הם רואים בנו טועים ומטעים. וכבר אמר "החזון איש" בזמן הפולמוס על גזירת גיוס בנות: "כיצד נוכל להידבר עם פורקי עול בעוד שאין לנו איתם אפילו לשון משותפת. מה שהם קוראים בשם אהבה, נקרא אצלנו בשם כרת". מטרתם שכולם יהיו דתיים והם יוכלו להעביר את המפתחות לידי הערכים אדוני הארץ או לידי מנדט בינלאומי. אבל כאן נבדלים אנשי העדה החרדית ו"נטורי קרתא" מאנשי "אגודת ישראל" ומכאן אהדתי לראשונים. אנשי ה"אגודה" הם פראגמטים. הם מעוניינים בשקט שיאפשר להם לקדם את האינטרסים שלהם. לפיכך, על בסיס אידיאולוגי לא ניתן לדעתי להגיע להידברות לא עם אלה ולא עם אלה. מטרתם או להביא לחיסול טוטאלי של המדינה, או להפוך אותה למדינת הלכה שבה יסקלו חילוני נוסע בשבת על פי החוק.

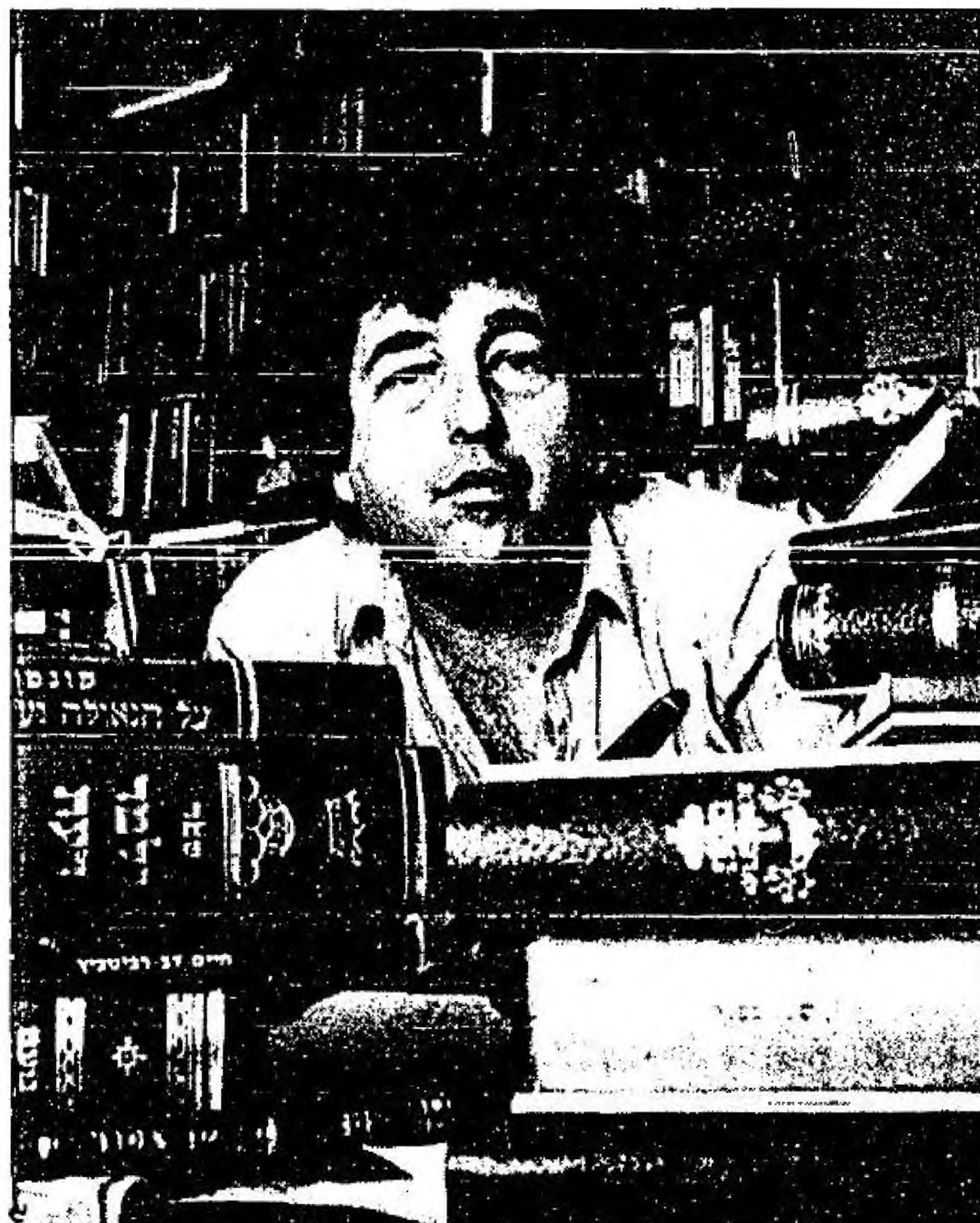
התהום הפעורה בין הציבור החרדי לחילוני נובעת מכך שהחרדים יודעים מה הם רוצים. דרכם ברורה להם בין אם בגלוי ובין אם לא. יש להם קודקס מדויק, אין להם בעיות התנסחות. ואפילו הם מפולגים, מחלוקתם היא טקטית ולא אידיאולוגית. לעומת זאת טרם התנסחה היהדות החילונית. ועוד דבר, ישנה התבטלות של החילונים מול המונוליתיות של העולם הדתי. לכל מי שחי בארץ יש נקודה יהודית עליה מפעילים הדתיים את לחצם.

– פחשנות רגשית?
באר: בדיוק. הם מחפשים את רגשי האשם של החילוני.

– ובאותה עת הם מעוררים את הדמיון שבקרבנו.

באר: כן, אנחנו רוגזים. כי לו ידענו איוו מדינה אנחנו רוצים ומה יהיו פניה, היינו נאבקים. הם מעצבנים אותנו. הם מראים לנו את האינאונים שלנו. כי חילוני המתנגד להגדרת יהודי על פי דרישתם לתקן את חוק השבות, אינו יודע בדיוק כיצד בכל זאת להגדיר מיהו יהודי. זה משחרר המון שנאה כלפיהם. וכך קורה שהחילונים מעמידים פשרות מול המבנה המונוליתי המאיים של החרדים, מול המוצקות והנחרצות שהם מפגינים. וכך קורה שהציבור החילוני יוצא לאורך כל הדרך כשידיו על ראשו. הוא מוותר. משום כך אני חושב שההידברות האפשרית היחידה היא על בסיס פראגמטי. לא רחנני.

לא ניתן לגשר בין ההשקפה החילונית הרואה את המרכז הסמכותי בתוך האדם, לבין זו הרתית שמוצאת את מקור הסמכות מחוצה לו. לכן לא הייתי רוצה משאיומתן בחסות ממשלתית. אבל הייתי רוצה שהחרדים ידעו למתן את הפאנטזיות שלהם, ויראו בהן מזמור שיר לעתיד לבוא, בבחינת הלכה ואין מורים כן. אחת המלים הנוראות שהשתרשו לאחרונה היא: עכשיו. שלום עכשיו, משיח עכשיו. כל קבוצה רוצה לממש מייד את הפאנטזיה שלה, ובכך מאבדת סובלנות כלפי הקבוצה האחרת. והרי ההצדקה לקיומה של המדינה היא בכך שכל יהודי ימצא כאן את מקומו.



חיים באר: אנשי האגודה רוצים שקט.

משום כך רצוי שלא יתוועדו פאנטזיונרים, ולא אנשי רוח או רבנים. יתוודעו אנשי המעשה. מי שצריכים לוותר הם החרדים, לא החילונים, אחרי שהחרדים בורסמו בסטטוס קוו לטובתם בכל הזדמנות. בחוק ההפלות, בארכיאולוגיה וכן הלאה. אני יכול להציע הידברות בין ראש הממשלה לשר המשטרה. ויש עוד אמצעים. למה הכניסו את צובעי התחנות לקייטנה, במקום לכלוא כל אחד בתא נפרד עם אוכלוסיית הכלא הרגילה? למה לא הפעילו עליהם את היחידה המפוזרת הפגנות בשכם? היום המשטרה משדרת להם גרפות וסלחנות.

– אתה בוטס על החרדים...

באר: נכון, אני זועם על שהם תימרנו את הדברים למראות הפוגרום האיומים בבתי כנסה. ואי אפשר לזרוק את פחית הנפט הדולקת לפתחי החילונים, גם אם המוציאים לפועל היו חילונים. זאת ועוד, הם לא היו מוכנים להכיר בזכות החילונים לחיות את חייהם.

– הם לא ראו בהם חיים של ערך אלא חיים של העדר.

באר: כן, ולכן זוהי שעת חשבון נפש שהחרדים חייבים לערוך עם עצמם. התנשאותם ואטימותם הם אלה שהביאו את הדברים לאן שהגיעו.

שירי בתי יעקב

**המיתולוגיה מספרת לי כי
ביום שישי הם מזמינים צלם
עיתונות ירושלמי, חילוני
כמובן, לצלם הפגנה לפי
מחירון: תמורת תמונה על
שוטר מושך בזקן – ישלמו לו
200 דולר. תמונת שוטר
מושך בפיאות –
300 דולר.**